

ANTHOCEROS BELTRANI, ESPÈCIE NOVA PER A CATALUNYA

Anthoceros beltrani, espèce nouvelle pour la Catalogne

Josep Girbal

Departament de Botànica

Facultat de Ciències

Nova Universitat Autònoma de Barcelona

[Rebut: desembre, 1973]

* * *

RÉSUMÉ

On apporte une nouvelle localité à Vallvidrera (Serra de Collserola), près de Barcelona, d'*Anthoceros beltrani*. Ce bryophyte, très rare, n'était connu en Europe que de Torrelaguna (Madrid), localité classique de CASARES-GIL.

El dia 7 de març, a Vallvidrera (Serra de Collserola, Barcelona) i concretament en un marge orientat al NO del torrent d'en Ferrer, a una altitud de 320 m i recobrint una superfície de 1,25 dm², vam trobar un *Anthoceros* que en una primera aproximació determinarem com *A. dichotomus*, anteriorment citat en aquesta localitat^{2/3}. En el moment de la troballa presentava una quantitat considerable de càpsules, les quals no eren del tot madures.

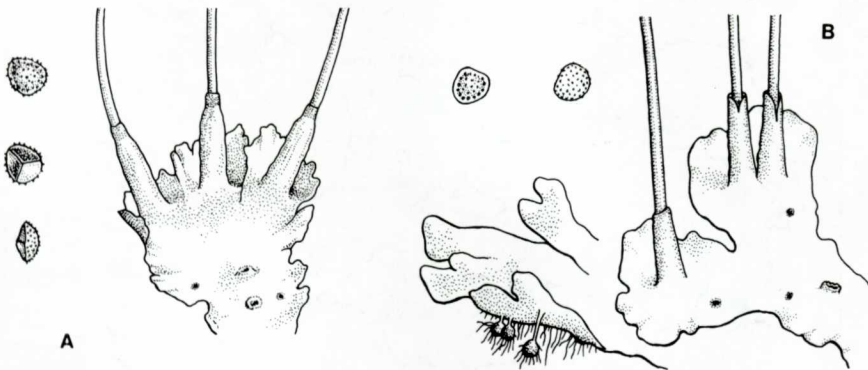
Un estudi més detallat ens obligà a desdir-nos de la nostra primera apreciació, per tal com es tractava d'*Anthoceros beltrani* Casares-Gil¹, espècie que hom pot distingir clarament d'*Anthoceros dichotomus* pels caràcters que segueixen:

A. dichotomus

Tubercles nombrosos.
 Involucres cònics o cilíndrics, generalment escotats.
 Espores papil·loses en el centre i molt poc a les vores.

A. beltrani

Pocs tubercles.
 Involucres en forma de cartutx de màuser.
 Espores papil·loso-espineses (a vegades bífides) per tota la superfície, fins i tot a les vores.

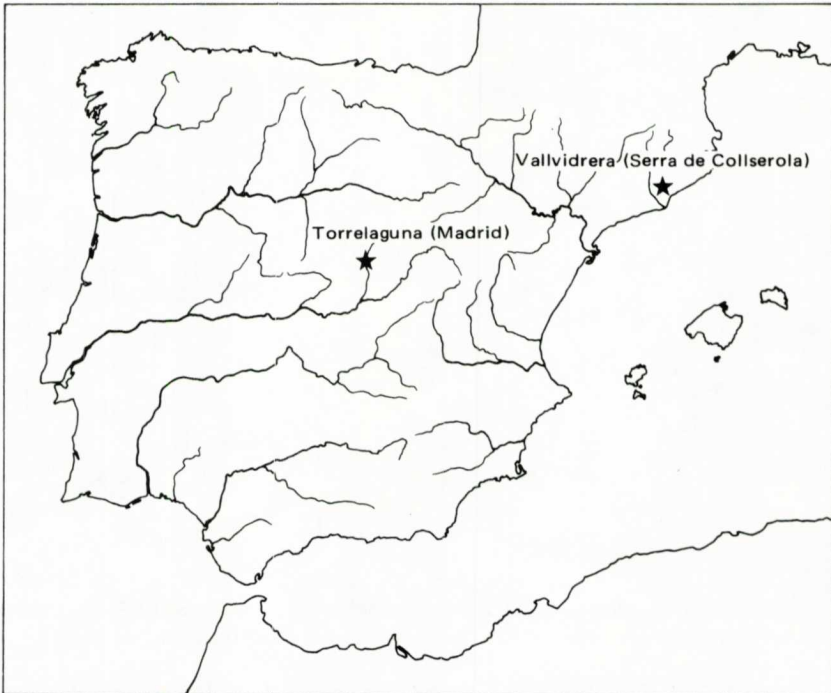
A Fronda [x 3,5] i espores [x 125] d'*Anthoceros beltrani* (Segons CASARES-GIL, modificat)
 Fronde [x 3,5] et spores [x 125] d'*A. beltrani* (D'après CASARES-GIL, modifié)

B Frondes [x 3,5], amb tubercles i esporangis, i espores [x 125] d' *Anthoceros dichotomus*
 (Segons CASARES-GIL, modificat)
 Frondes [x 3,5] , avec tubercules et sporogones, et spores [x 125], d' *A. dichotomus*
 (D'après CASARES-GIL, modifié)

L'hàbitat de l'espècie trobada, dins el domini climàtic del *Quercetum ilicis gallo-provinciale*, era un alzinar estassat força sec, amb el subsòl d'esquists metamòrfics. Possiblement a causa de filtracions d'aigua, el sòl era francament humit, fins al punt de poder ésser considerat un glei o un pseudoglei. Suposem que són aquestes les raons microclimàtiques que expliquen la presència d'aquesta planta en un lloc on la pluviositat és relativament baixa.

La localitat aportada és la segona per a Europa d'*Anthoceros beltrani*. La primera correspon a Torrelaguna (Madrid), on BELTRAN trobà (1912) exemplars d'aquesta espècie, aleshores nova per a la ciència; CASARES-GIL¹ la descriuí i la dedicà al descobridor.

Anthoceros beltrani té una àrea de dispersió molt reduïda, localitzada a la Península Ibèrica, bé que MULLER⁴ fa referència a un *Anthoceros* trobat per RIEBER el 1900, a Kokhary (Samos), el qual *Anthoceros*, per la descripció de les espores, sembla correspondre al trobat per BELTRAN. Si fos així, l'àrea d'*Anthoceros beltrani* s'ampliaria una mica més i hom podria considerar-lo com una espècie mediterrània.

Localitats conegudes d'*Anthoceros beltrani*
Localités connues d'*A. beltrani*

Agraïm a Creu Casas l'ajut que ens ha prestat en la determinació de l'espècie i en la valoració de la troballa, a Jaume Bech les precisions pedològiques que ens ha volgut facilitar, i a Eugeni Sierra les il·lustracions.

BIBLIOGRAFIA

1. CASARES GIL, A. 1915. "Enumeración y distribución geográfica de las muscíneas de la Península Ibérica", *Trab. Mus. Cienc. Nat.*, 8. Madrid.
2. CASARES GIL, A. 1919. "Hepáticas. Flora Ibérica, Briófitas", *Mus. Cienc. Nat.* Madrid.
3. CASAS DE PUIG, C.; SERÓ, P.; UBACH, M. i VIVES, J. 1956. "Flora briològica de las comarcas barcelonesas", *Collect. Bot.*, 5: 126. Barcelona.
4. MULLER, K. 1951. "Die Lebermoose Europas" (in "Rabenhorst Kryptogamen-Flora"), VI (2). Leipzig.